

for Beneficiets Erhvervelse, som for dets Vedbliven.

Det var vistnok beklageligt, at man gik denne Vej, thi dette Begreb om samlet Gods, og denne Tanke, at Hovedgaarden skulde være den væsentlige Støtte for det samlede Godses Skattebyrde, var det, der førte til, at Regeringen ikke vaagede over, at Høvet; der tidligere var bestemt, at det blev ubestemt; thi det var Hovedgaarden, som egentligt skulde give Kraft til at bære Skattebyrden for det hele Gods. Derfor førte denne Vej til Bønderstandens Fornedrelse, til Stavnsbaandet og til Alt, hvad deraf var en Følge. Til alt Dette ligger Rilden i Forordningen af 16de Decbr. 1682, der først opstillede dette Begreb om samlede Godser. Men, er det end saaledes dette Begreb, som ligger til Grund for Forordningen af 1682, saa er det dog klart, at man har taget særligt Hensyn til de enkelte større Eiendomme, som skulde danne Kærnen for de samlede Godser, at man har undersøgt, om de havde en særlig Udkomst til en saadan Begunstigelse. Man har vist en Begunstigelse af tidligere adelige Eiendomme, man har begunstiget de gamle Sædegaarde, man har taget Hensyn til de danske Familier, som, da Skaane gik over i svensk Besiddelse, flyttede deraf og opgave deres Godser i Skaane, for at forskaffe Kronen Bornholm, og derfor erhvervede Besiddelser i de danske Provindser; man har taget Hensyn til de Eiendomme, som vare afhændede fra Kronen med udtrykkelig Tilfagn om, at den Skattelettelse, som allerede var stillet i Udset, at den skulde forundes dem, eller som af andre Grunde havde opnaaet Tilfagn om et saadant Privilegium — thi dette er Lovens Udtryk. Det synes, at man er gaaet meget nøie frem med at fastsætte dette Begreb; thi man har ikke derunder optaget andre Eiendomme, end dem, for hvilke en særlig Udkomst til Beneficiet kunde paavises, og man har navnlig ikke optaget de Gaarde, som havde tilhørt Kronen i Christian d. 5tes og Frederik d. 3des Tid, forsaavidt de ikke vare afhændede med bestemt Udkomst til Skattebeneficiet. Jeg troer derfor, at der i den Skattelettelse, som Forordningen af 1682 opstiller, at deri skjuler sig mange retlige Udkomster, og jeg troer,

at vistnok flere ere komne ind i Tidens Løb, da Staten foretog betydelige Afhændelser til Private og foretog disse med Skattebeneficiet. Idet nemlig Staten afhændede til Private en stor Deel af Landet, som var gaaet over til Statens Eiendom, opstillede den som Hovedgaardse Eiendomme, som aldrig havde eksisteret som saadanne, og erklærede, at disse Hovedgaarde skulde have privilegeret Tart og, som det endnu kan paavises, gjorde den dette netop i det Diemed ved Afhændelsen at udbringe dem til et høiere Beløb. Der er ganske vist en heel Masse af særlige Udkomster til Skattebeneficiet, som have fulgt disse Eiendomme, og hvortil de, som have succederet i deres Besiddelser, paa hvilkenomhelst Maade det er skeet, have et retligt Krav. Men derfor har Forholdet selv ikke antaget Charakteren af et reelt Privilegium, thi det hele Skattebeneficiet er ordnet ved Lov og har til enhver Tid staaet under Lovgivningens Omraade (Hør!). Saaledes stod Forholdet i det Væsentlige i det forrige Aarhundrede; man udstrakte ogsaa i dette Skattelettelsen til visse andre Classer af Eiendomme, som ikke hørte under samlede Godser, navnlig til Kjøbstadforde, væsentligt for at give dem en Godtgjørelse for Consumtionen, saavidt det kan skjønnes, eller om det var, fordi, naar en Begunstigelse engang er opstillet i et Land, da findes der altid Flere og Flere, som søge ind derunder (Hør!); men vist er det, at Grundvolden, Rilden til den hele Begunstigelse, den ligger i Forordningen af 1682.

Da kom Krigsaaret 1801, da kom Trangen til nye Skatter, da kom Erkjendelsen af, at Staten selvfølgelig ikke kunde have opgivet sin Ret til at beskatte de Eiendomme, som den engang havde tillagt en vis Skattelettelse (Hør!). Man beskattede dem, men efter en anden Maalestok, man henførte dem under det almindelige Begreb af den Skat, som blev lagt paa Besiddelse, Nytte og Brug og blev udstrakt til alle de Eiendomme her i Landet, som hidtil havde været skattefrie; de bleve alle beskattede, vel ikke efter Hartkornet, men efter Værdiansættelse. De værlende Forhold i Krigsaarene voldte mange Forstyrrelser; det værlende Pengevæsen nødte Regjeringen til at værl og værl